

December
2012

NIEUWSBRIEF

ProDemos informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stimuleert hen om hierin een actieve rol te spelen. Om zoveel mogelijk mensen bij de politiek te betrekken, werkt ProDemos op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau.

DIT NUMMER: **GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2014** PAG 2 • Rondleidingen

Bezoekerscentrum PAG 4 • Jongerengemeenteraad in Bernheze PAG 5 • ProDemos en de rechtspraak PAG 6 •

Interview: Wil Heinz-Kuiper van de provincie Zuid-Holland PAG 7 • ProDemos voor het voortgezet onderwijs

PAG 8 • ProDemos voor basisscholen PAG 10 • **COLUMN** NECE-conferentie in Córdoba PAG 12 •

Cursussen politiek bij de LOI PAG 12 • Democratie in Debat: ook in 2013 PAG 13 • Gesignaleerd PAG 14 •

Nieuwe uitgaven van ProDemos PAG 15 • Docentendag 2013 PAG 16

PLASTERK OP BEZOEK BIJ PRODEMOS

Op maandag 26 november bezocht de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken De Haagse Tribune van ProDemos. Hij ging in gesprek met de leerlingen die een educatief dagprogramma volgden, woonde een debat van hen bij en hij liep de route van het Grondwetpad door Den Haag.

Na afloop was Plasterk positief: "Ik vond het ontzettend leuk bij ProDemos. Ik was er al heel vaak langsgelopen, zonder te weten wat jullie doen. De ervaring die jongeren hier opdoen is heel belangrijk en ik hoop dat ze via ProDemos meer interesse krijgen voor de politiek."

‘Op tijd voor de gemeenteraadsverkiezingen!’

Meer dan 100 mensen namen op vrijdag 16 november 2012 in het stadhuis van Apeldoorn deel aan de kick-off bijeenkomst ‘Op tijd voor de gemeenteraadsverkiezingen!’.

Vanuit de gemeenschappelijke doelstelling om bij te dragen aan sterke gemeenteraden organiseerde ProDemos samen met het Actieprogramma Lokaal Bestuur, Raadslid.nu en de Vereniging van Griffiers deze aftrapbijeenkomst. Gemeenten staan de komende jaren, mede door de gevolgen van de economische crisis en de decentralisaties, voor grote uitdagingen. Dat heeft ook gevolgen voor de gemeenteraden die na de verkiezingen met deze uitdagingen aan de slag moeten gaan.

Tijdens het plenaire programma gingen de deelnemers met elkaar en de panelleden in discussie over verschillende stellingen. Een van de stellingen waarover een boeiende discussie plaatsvond was of er voldoende kwalitatieve kandidaat-raadsleden te vinden zijn.

Politieke partijen

Naast griffiers, raadsleden en burgemeesters waren ook veel vertegenwoordigers van verschillende politieke partijen aanwezig. Opvallend was dat twee weken na het versturen van de uitnodiging de bijeenkomst al was volgeboekt.

Uitwisselen van kennis en ervaring

De kick-off bijeenkomst bood de deelnemers de kans om hun kennis en ervaring op het gebied van wervingscampagnes met elkaar te delen. De deelnemers werden ook uitgenodigd om ideeën mee te geven aan de organiserende partijen door het invullen van een informatieblad. Deze ideeën worden nu verzameld en op korte termijn verspreid onder de deelnemers en andere geïnteresseerden.

Workshop ‘Op zoek naar talent voor de gemeenteraad’

Na de pauze namen de deelnemers van de kick-off deel aan een van de vier workshops. De workshop ‘Op zoek naar talent voor de gemeenteraad’ werd verzorgd door ProDemos.

Tijdens deze workshop kwamen verschillende ‘best practices’ van gemeenten aan de orde bij het werven van raadsleden. Gastprekers waren Luuk van Luyk, griffier van Delft en Jocko Rensen, raadslid PvdA in Houten. Zij deelden vanuit hun rol hun ervaringen bij het informeren en stimuleren van hun inwoners om politiek actief te worden. Tijdens deze workshop werd ook de cursus Politiek Actief en de Toolbox Politiek Actief gepresenteerd.

PRODEMOS EN DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN

ProDemos ondersteunt gemeenten graag in het ontwikkelen van politiek talent voor de gemeenteraad en het versterken van de lokale democratie.

Ga voor al onze activiteiten, het cursusaanbod en de toolbox naar:

www.prodemos.nl/gemeenteraadsverkiezingen

FOTO'S: NICOLE ROMJIN

Cursus Politiek Actief

In opdracht van gemeenten verzorgt ProDemos cursussen Politiek Actief voor burgers. De cursus geeft politiek geïnteresseerde burgers inzicht in de werking van de lokale politiek. Na het volgen van de cursus Politiek Actief kunnen de deelnemers besluiten om zich kandidaat te stellen als gemeenteraadslid of overwegen om op andere wijze lokaal politiek actief te worden. In 2010 heeft ProDemos de cursus onder andere verzorgd in Delft. Van de 25 deelnemers aan deze cursus hebben er nu 7 een zetel in de gemeenteraad.

Doe-het-zelf: Toolbox Politiek Actief

Naast de geheel verzorgde cursus Politiek Actief is het voor gemeenten, politieke partijen en andere organisaties ook mogelijk zelf een cursus Politiek Actief te verzorgen voor burgers met interesse voor het raads-werk. ProDemos heeft hiervoor een toolbox ontwikkeld waarmee de afnemer zelf een cursus op maat kan samenstellen.

De toolbox bevat onder andere een docenten-handleiding, lesmateriaal, didactische hulpmiddelen, het boekje

FOTO: LIZZY KALISWAART

STEMWIJZER VOOR GEMEENTEN

Het bekendste product van ProDemos is de StemWijzer. Aan de hand van 30 stellingen komen bezoekers uit bij een overzicht van de partijen waarmee hun standpunten het meest overeenkomen. De website werd rond de landelijke verkiezingen in 2012 4,85 miljoen keer geraadpleegd.

VOOR GEMEENTEN

De StemWijzer is ook beschikbaar voor gemeenten: een succesvolle tool om uw inwoners voor de gemeenteraadsverkiezingen te interesseren.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2009 heeft ProDemos voor 56 gemeenten een StemWijzer gemaakt. Al deze gemeentelijke StemWijzers kunt u nog raadplegen via www.stemwijzer.nl/gemeenten2010

INTERESSE?

Wilt u ook een StemWijzer voor uw gemeente? Kijk voor meer informatie op www.stemwijzer.nl

StemWijzer

'De gemeente' en cursusmappen en certificaten. Na ontvangst van het pakket kunt u gelijk aan de slag!

Zeteldans – Race naar de Raad

Hoe overleef ik een verkiezingscampagne voor de gemeenteraad? Zeteldans – Race naar de Raad is een politiek bordspel, speciaal gericht op de lokale politiek.

Het spel heeft als doel 63 campagnedagen ongeschonden door te komen. Onderweg trotseer je onverwachte gebeurtenissen en journalisten met lastige vragen.

Race naar de Raad is geschikt voor alle leeftijden en biedt een speelse en spannende manier om meer te leren over lokale politiek. Een uitstekend relatiegeschenk of leermiddel!

Bestellen

Race naar de Raad kost €19,95. Bij een bestelling van meer dan tien exemplaren geldt een korting van €5,- per spel.

Bestellen kan met de bon achterin deze nieuwsbrief of via www.prodemos.nl/spellen

IEDERE ZONDAG: KINDERRONDLEIDINGEN OVER HET BINNENHOF

‘Bestaan er nog ridders?’

Een kinderrondleiding over het Binnenhof is voor zowel de kinderen als hun ouders of begeleiders erg leerzaam. De meest onverwachte vragen komen voorbij: ‘Komt dat goud uit Italië?’, ‘Kan de prins in de aanval?’, ‘Bestaan er nog ridders?’. Of, na een uitleg over de Tweede Kamer: ‘Zijn er in dit hele gebouw dan maar twee kamers?’.

De speciale kinderrondleiding start iedere zondag om 13.00 uur bij het Bezoekerscentrum van ProDemos. Na het zien van uitvergroete foto's van details op het Binnenhof, schieten de kinderen alle kanten op om precies die ene gevelsteen op te sporen. Juichend staan ze bij het bordje ‘Ministerie van Algemene Zaken’. “Is het goed? Is het goed?”. “Ja, helemaal goed. En wie werkt er eigenlijk in dit torentje?”

Spelenderwijs leren de kinderen zo heel veel over de Nederlandse politiek. Na de speurtocht wordt ook nog de Ridderzaal bezocht, die al net zoveel vragen oproept, die onze gids natuurlijk graag beantwoordt.

Ook een kinderrondleiding volgen? Kijk voor meer informatie op: www.prodemos.nl/kinderrondleiding.

ROYAL THE HAGUE TOUR

Van ridder tot koning in één dag

In samenwerking met Happy Holidays organiseerde ProDemos in oktober en november diverse Royal The Hague Tours. Met een bus werden mensen uit heel Noord-Holland opgehaald om een bezoek te brengen aan de Hofstad.

Op dinsdag 6 november zijn de eerste mensen al om 06.20 uur vertrokken uit Den Helder. Na een reis langs plaatsen als Alkmaar, Heemskerk, Velserbroek en Noordwijk kunnen de passagiers niet wachten om in Den Haag uit de bus te stappen en met het programma van de dag te beginnen.

Tijdens de wandeling langs ‘De route van de gouden koets’ luistert iedereen geboeid naar gids Pierre Olivier van het Bezoekerscentrum van ProDemos. Mevrouw Greet Borst – den Hartog: “Hij doet de wandeling uitstekend! Heel interessant al die weetjes.” Ook de Ridderzaal en de Tweede Kamer vallen goed in de smaak bij de bezoekers. “Die overgang van het oude gedeelte van het Binnenhof naar het nieuwe gedeelte is erg bijzonder.”

Na de lunch komt iedereen in kleine groepjes vrolijk de bus binnendruppelen voor de bustour door Den Haag. De tocht langs onder andere het Vredespaleis, het Internationaal Gerechtshof en de Koninklijke paleizen brengt

veel ‘ohs’ en ‘ahs’ teweeg. De dag wordt afgesloten met een driegangendiner in Wassenaar, waarna iedereen weer netjes met de bus wordt thuisgebracht.

Kom ook naar politiek Den Haag!

Het Bezoekerscentrum van ProDemos verzorgt rondleidingen en stadswandelingen op en rond het Binnenhof. Kijk op www.prodemos.nl/bezoekerscentrum.

Jongerengemeenteraad in Bernheze

“Er werd in de klas verteld dat we een duurzaam idee moesten bedenken en dat in het gemeentehuis zouden gaan uitwerken. Niet iedereen was gelijk enthousiast, maar mij leek het heel leuk. Ik was wel nieuwsgierig, want van het gemeentehuis kende ik alleen maar de balie waar je dingen kunt regelen”, vertelt Lindy Hanegraaf, leerlinge uit de vierde klas van het vmbo-t.

“Van het gemeentehuis kende ik alleen de balie waar je dingen kunt regelen”

Lindy Hanegraaf (derde van rechts) met haar klasgenoten op het gemeentehuis.

Lindy's school, het Hooghuis lyceum in Heest, deed eind maart mee aan het project Jongerengemeenteraad van ProDemos.

Van verveelde leerling tot volleerd politicus

Voor Jan Boelhouwer, toenmalig burgemeester van de gemeente Bernheze, was het de eerste kennismaking met dit project. “Ik vond het ontzettend leuk! Geweldig om te zien hoe jongeren zich in de loop van de dag ontpoppen van verveelde leerlingen, die tot overmaat van ramp de hele dag hun mobiel niet mogen gebruiken, tot bevlogen voorvechters van hun politieke plan.”

De kauwgombalbol

Lindy bedacht in de voorronde met twee klasgenoten duurzame bushokjes van gerecycled plastic. Een goed uitgewerkt plan, waarmee ze eindigden in de top drie van de eerste ronde van de Jongerengemeenteraad. “Maar de uitvoering van dit plan was te duur, dus bedachten we tijdens de projectdag op het gemeentehuis de kauwgombalbol: een wereldbol waarop je je oude kauwgom kunt plakken, met bakjes voor sigarettenpeuken en onderin een prullenbak. Ons idee haalde de meeste stemmen en wordt nu ook echt uitgevoerd! De kauwgombalbol komt op het centrale plein in Nistelrode te staan.”

Saaie wethouders

“Het leerzaamste van de Jongerengemeenteraad vond ik dat je alle stappen voor je eigen plan van begin tot eind moest uitzoeken: vergunningen regelen, kiezen welk materiaal je gaat gebruiken, een stappenplan maken.

Zo leer je wat voor werk wethouders doen, daar had ik helemaal geen beeld bij.” Lindy en haar klasgenoten zagen ook de wethouders en de gemeenteraad zelf aan het werk. “Ze zaten met zijn allen bij elkaar en moesten overleggen en zo, ze zaten niet de hele dag alleen. Helemaal niet zo saai als ik dacht!”

Snelkookpan

Ook burgemeester Boelhouwer is erg enthousiast over het project: “Op één dag doorlopen de leerlingen als in een snelkookpan het hele proces van interactieve besluitvorming. Het bedenken en uitwerken van een plan, het lobbyen voor hun eigen project en de uiteindelijke besluitvorming over welk plan daadwerkelijk uitgevoerd gaat worden. Zo krijgen ze echt een realistisch beeld van hoe de politieke besluitvorming werkt. De rol van de media wordt ook uitstekend weergegeven: een deel van de leerlingen vormt samen de communicatiegroep. Zij moeten bijvoorbeeld de wethouders interviewen over de verschillende plannen, zodat er net als in het echt van alles over de plannen in ‘de media’ komt.”

“Of ik in de toekomst zelf wethouder wil worden?” Lindy twijfelt. “Ik zit niet graag op kantoor achter een computer, ik ben liever praktisch bezig. Maar het werk dat de gemeente doet lijkt me wel veel leuker dan vroeger, toen dacht ik echt dat er niks aan was!”

Dit artikel is een samenvatting. Het uitgebreide interview is gepubliceerd in het Burgemeestersblad.

Een pdf van dit blad is te downloaden op: www.burgemeesters.nl/burgemeestersblad

ProDemos en de rechtspraak: naar een duurzame samenwerking

Nederland telt vanaf 1 januari 2013 tien rechtbanken, die ieder een eigen regio bedienen. Maar weten de inwoners eigenlijk wel voldoende over wat onze rechtbanken doen? ProDemos ziet daarin nog ruimte voor verbetering en ging het afgelopen jaar met de rechtbanken in gesprek om uit te vinden hoe zij hierover dachten.

Uit gesprekken met communicatiemedewerkers van rechtbanken, rechtbankjournalisten, rechters en het opleidingsinstituut voor rechters (SSR) kwamen de volgende drie punten naar voren:

- Onder het brede publiek is er weinig kennis over de rechtspraak
- De voorlichtingsafdelingen van de rechtbanken hebben een beperkte capaciteit om dit probleem aan te pakken
- Structurele voorlichtingsprogramma's ontbreken: veel ad hoc activiteiten, maar geen vast programma

In antwoord op deze behoeftes heeft ProDemos vier passende pilots ontwikkeld en, verspreid over 2012, uitgevoerd.

Meet the Judge

Bij het project Meet the Judge is in de pilotversie met de rechtbank Haarlem een laagdrempelige methode gebruikt om een specifieke doelgroep (winkeliers) in contact te brengen met de rechtspraak via een nagespeelde rechtszaak en discussie.

Jongerendebat over de rechtspraak

Met de rechtbank 's-Hertogenbosch is een debat georganiseerd. In het debat gaat een specifieke doelgroep (in dit geval jongeren) in debat met panelleden uit de rechtspraak aan de hand van stellingen.

Gastles op de rechtbank

In de pilot met de rechtbank Alkmaar zijn er enthousiaste begeleiders van ProDemos van te voren naar de school gegaan om de klas met een leuke, actieve les voor te bereiden op een bezoek aan de rechtbank. Het bezoek aan de rechtbank zelf was zo des te doeltreffender.

Training voor voorlichters rechtbank

Veel medewerkers van de rechtbank Amsterdam wilden graag de bezoekersgroepen vertellen over hun werk, maar zochten een handleiding om dit vorm te geven. In de pilot 'Train de Voorlichter' kregen de deelnemers van ProDemos handige tips, werkvormen, inzicht in groeps-

FOTO'S: LIZZY KALISVAART

dynamiek en kant-en-klare lesonderdelen die de groepsbezoeken effectiever maken.

Vervolg in 2013

De rechtbanken die deelnamen aan bovenstaande pilots waren erg enthousiast over de samenwerking. In 2013 zal ProDemos de geteste formats op een duurzame manier uitvoeren samen met rechtbanken en andere gerechtelijke instellingen.

Omdat rechtspraak niet alleen een thema is voor rechtbanken, is ProDemos daarnaast ook blijvend in gesprek met het Openbaar Ministerie (OM), het Studiecentrum Rechtspleging (SSR), de Raad voor de rechtspraak en de Orde van Advocaten om te kijken waar we de publieksvoorlichting samen sterker kunnen maken. De aanloop in 2012 was nog maar het begin voor een duurzame samenwerking in 2013 en verder.

Meer informatie

Kijk voor meer informatie over onze activiteiten op het gebied van de rechtspraak op www.prodemos.nl/rechtbanken

INTERVIEW: WIL HEINZ-KUIPER VAN DE PROVINCIE ZUID-HOLLAND

‘Wat wij heel logisch vinden, blijkt voor leerlingen helemaal niet zo logisch’

Sinds 2009 organiseert de provincie Zuid-Holland samen met ProDemos een programma voor jongeren op het provinciehuis. In haar functie als publieksvoorlichter heeft Wil Heinz-Kuiper een belangrijke rol binnen dit project.

“Samen met mijn collega geef ik de jongeren die hier komen een rondleiding door het Provinciehuis. Vaak nodigen we een Statenlid uit om de jongeren iets te vertellen over hun werkzaamheden. Dat werkt heel goed! Zeker bij zo iemand als Lies van Aalst (SP), het jongste Statenlid van Nederland. Je ziet die jongeren zich afvragen: ‘Hoe komt die daar?’”

Rollenspel: groene hoedjes en rode brillen

Voor het interactieve gedeelte van de dag heeft de provincie Zuid-Holland de hulp van ProDemos ingeroepen. “Vooral het rollenspel dat ProDemos heeft ontwikkeld vind ik erg leuk. In het begin van zo’n dag zijn de leerlingen toch nog wat lauw. Ze worden immers gestuurd door hun school. Maar het gaat allemaal leven als ze de attributen krijgen die bij hun rol horen: de groenen krijgen een hoedje, de conservatieven een wit strikje, de liberalen een blauw sjaaltje en de socialisten een rode bril. Vanaf dat moment zijn ze verdeeld in fracties die moeten overleggen en debatteren over een bepaalde case, bijvoorbeeld over een weg die er wel of niet moet komen in een groen gebied.”

Taken van de provincie

Na een dag op het provinciehuis, met een quiz, een provinciale puzzel, een gesprek met een Statenlid, een rondleiding en het rollenspel, zijn de jongeren zich er veel meer van bewust over welke onderwerpen de provincie eigenlijk gaat. “Als ze hier binnenkomen denken ze nog dat je hier je rijbewijs kunt halen. Maar gedurende de dag blijkt dat de provincie over grotere dingen gaat, zoals jeugdzorg en wegen.”

Nuttig voor beide partijen

“Ik vind het goed dat de scholen tegenwoordig ook aandacht besteden aan de maatschappelijke ontwikkeling van hun leerlingen. Toen ik zelf vijftien was werd er helemaal geen bekendheid gegeven aan de taken van de

provincie. Ik kan iedere provincie aanraden mee te doen aan een dergelijk project. Het is voor onszelf namelijk ook erg leerzaam. Wat wij heel logisch vinden, blijkt voor leerlingen helemaal niet zo logisch te zijn. Hoeveel provincies we hebben bijvoorbeeld, of wat de taken zijn van de Commissaris van de Koningin. Het gebeurt vaak genoeg dat we informatie op de website aanpassen of verduidelijken naar aanleiding van een vraag die we tijdens een bezoek hebben gekregen.”

Ook samenwerken met ProDemos in uw provincie?

Voor iedereen die bij de provincie werkzaam is en graag zijn inwoners betrekt bij de besluitvorming is ProDemos de ideale partner. ProDemos heeft jarenlange ervaring met (jongeren)participatieprojecten en cursussen voor inwoners en professionals. Meer informatie vindt u op www.prodemos.nl/provincies

FOTO: LIZZY KALUSWAART

Verder met burgerschap in het onderwijs

Net als de Onderwijsraad wil ProDemos verder met burgerschap in het onderwijs. Het doel dat de Onderwijsraad in zijn advies beschrijft, 'leren functioneren in een democratische gemeenschap', sluit naadloos aan bij onze missie: 'burgers informeren over de democratische rechtsstaat en hen stimuleren om hierin een actieve rol te spelen'.

ProDemos doet veel aan de ondersteuning van docenten op het gebied van burgerschap, bijvoorbeeld door middel van studiedagen, workshops en het aanbieden van, vaak gratis, lesmateriaal. Het advies van de Onderwijsraad motiveert ons om ons aanbod nog verder uit te breiden.

Op dit moment doen we onderzoek naar de effectiviteit van De Haagse Tribune, de verzamelnaam voor onze gratis educatieve dagprogramma's voor scholen op en rond het Binnenhof. Met de uitkomsten van dit onderzoek dragen we bij aan de kennis over de effectiviteit van het Neder-

ADVIES ONDERWIJSRAAD

"De opdracht aan het onderwijs is leerlingen kennis mee te geven over de democratische rechtsstaat en over democratische spelregels, en hen te begeleiden in de ontwikkeling van een democratisch gezinde houding".

Zo luidt de boodschap van het advies dat de Onderwijsraad in augustus 2012 publiceerde, getiteld *Verder met burgerschap in het onderwijs*. De inhoudelijke kern van burgerschapsonderwijs bestaat volgens de raad uit het leren functioneren in een democratische gemeenschap.

De Onderwijsraad doet drie aanbevelingen:

- Scholen en docenten moeten geholpen worden bij de vormgeving van een visie op burgerschapsonderwijs en de daaraan verbonden onderwijsactiviteiten.
- Het is wenselijk dat er op meer systematische wijze kennis ontwikkeld wordt over burgerschapsonderwijs.
- In wet- en regelgeving moet worden vastgelegd dat democratie en identiteitsontwikkeling de kern vormen van burgerschapsonderwijs.

Bron: Onderwijsraad (2012). *Verder met burgerschap in het onderwijs*. Dit rapport kan besteld en gedownload worden via de site van de Onderwijsraad (www.onderwijsraad.nl).

landse burgerschapsonderwijs. Ondertussen ontwikkelen we onze onderwijsactiviteiten natuurlijk gewoon door. Op deze pagina's leest u weer alles over onze jongste ideeën en projecten.

Speechwedstrijd Yes, you can!

'Waarom moet jij de volgende president van Amerika worden? Overtuig de wereld in een daverende speech!'

Dit was de opdracht voor de leerlingen die meededen aan de speechwedstrijd Yes, you can! Uit heel Nederland kwamen filmpjes binnen waarin leerlingen de fijne kneepjes van de kunst der retorica demonstreerden. Uit de deelnemers werden drie finalisten gekozen: Hylke de Boer van de Werkplaats Kindergemeenschap in Bilthoven, Midas Boeke van het Berlage Lyceum in Amsterdam en Tido Verduin van het Rijnlands Lyceum in Oegstgeest.

De finale vond plaats tijdens de Election Night op dinsdag 6 november in de Rotterdamse Schouwburg. De jury bestond uit Rutger Mollee, speech-coach van bureau Speak to Inspire, Liesbeth Levy, artistiek leider van De Unie in Debat en Walther van den Heuvel, hoofd programmering van de Rotterdamse Schouwburg. Zij vonden de speech van de 17-jarige Midas het meest presidentieel en roemden hem om zijn persoonlijke en inspirerende verhaal, met de titel: 'Geef onze kinderen een boek'.

Midas won een training 'Speech in a day' door bureau Speak to Inspire. Daarnaast mochten de drie finalisten

aanwezig zijn bij het exclusieve Amerikaanse verkiezingsontbijt in het Kurhaus in Scheveningen.

De speechwedstrijd Yes, you can! werd georganiseerd door ProDemos en de Ambassade van de Verenigde Staten.

Nederlandse scholieren kiezen massaal voor Obama

Naast de speechwedstrijd Yes, you can! organiseerde ProDemos in het kader van de Amerikaanse presidentsverkiezingen ook Scholierenverkiezingen: schaduwverkiezingen op het voortgezet onderwijs en het mbo.

STUDIEMIDDAG VOOR DOCENTEN OVER
DE WERKWIJZE VAN DE RAAD VAN STATE

‘Als een tandarts op zoek naar gaatjes’

In lessen maatschappijleer leren leerlingen dat de Raad van State de regering adviseert over wetsvoorstellen. Hoe dit Hoog College van Staat tot zo'n advies komt staat er in de meeste boeken niet bij. Reden voor de Raad van State om dit, op verzoek van ProDemos, haarfijn uit te leggen aan de vijftig docenten maatschappijleer die op 2 november naar Den Haag kwamen voor een studiemiddag.

Zoeken en boren

Twee enthousiaste medewerkers van de Raad van State vertelden hoe de advisering in zijn werk gaat. Net als een tandarts gaan de medewerkers van de Raad op zoek naar de zwakke plekken in een wetsvoorstel. Wordt er een 'gaatje' gevonden dan wordt op die plek 'geboord' om deze zwakke plekken bloot te leggen.

‘Jezus redt’

Na dit leerzame en interactieve college volgde een rondleiding door het bijzondere gebouwencomplex van de Raad van State aan de Kneuterdijk. Natuurlijk mocht ook de rechtsprekende taak van de Raad van State niet ontbreken. In een nagespeelde rechtszitting, voorgezeten door Staatsraad Janny Kranenburg, werd uitspraak gedaan in de zaak 'Jezus Redt'. 'Meneer Schoonbrood' ging in hoger beroep tegen de dwangsom die een

gemeente heeft opgelegd omdat hij met grote witte letters 'Jezus redt' op het dak van zijn boerderij heeft geschilderd. De gemeente, meneer Schoonbrood en zijn buurvrouw werden met verve gespeeld door juristen van de Raad van State. De docenten bleken zeer verdeeld over de vraag wie in het gelijk moest worden gesteld.

Speel ook een rechtszaak na in de klas

Met het rollenspel 'Jezus redt' dat door ProDemos is ontwikkeld kunt u nu ook in uw eigen klas aan de slag. De leerlingen spelen samen een bestuursrechtzaak bij de Raad van State na over de tekst 'Jezus redt' die meneer Schoonbrood op het dak van zijn boerderij heeft aangebracht.

U vindt het rollenspel op:
www.prodemos.nl/lesmateriaalrechtsstaat

SCHOLIERENVERKIEZINGEN.NL

Op www.scholierenverkiezingen.nl staat veel informatie over politiek en verkiezingen, er zijn diverse filmpjes te bekijken en testjes te doen. Ook is er een complete handleiding te vinden waarmee scholen het hele jaar door hun eigen verkiezingen kunnen organiseren.

FOTO: WOUTER VAN HEESWIJK

Net als het Amerikaanse volk kozen de Nederlandse scholieren massaal voor Obama.

Maar liefst 91% van de scholieren stemden op de Democraat. Slechts 9% koos voor Republikein Mitt Romney. In totaal deden dit keer 15 scholen mee, 1306 leerlingen hebben gestemd. Obama kreeg 1130 stemmen, Romney 113 en 63 leerlingen stemden blanco.

In september werden er Scholierenverkiezingen gehouden voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen. De uitslagen van deze en eerdere Scholierenverkiezingen zijn allemaal terug te vinden op de website: Scholierenverkiezingen.nl

Democracy: bouw je eigen stad en overleg!

Democracy is een educatief spel voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs, waarbij de klas samen werkt aan de bouw van een stad. Het spel begint met een relatief lege stad; er staan alleen woningen. Het is aan de leerlingen om democratisch te beslissen wat er nog meer in de stad gebouwd gaat worden. Zijn dat

bedrijven? Of juist veel ruimte voor groen? En liever een groot ziekenhuis of toch een middelbare school? Het budget is beperkt, dus er moet echt gekozen worden.

Door een partij op te richten en samen een stad te bouwen, leven de leerlingen zich in in de politieke werkelijkheid. Zij ervaren tijdens het spel dat overleg, argumentatie, meerderheid en consensus nodig zijn in een democratische samenleving.

Democracy op het gemeentehuis

Het spel Democracy kan door een gemeente beschikbaar worden gesteld aan de basisscholen in de gemeente. Wij raden gemeenten aan het spel in het gemeentehuis te laten spelen, zodat de kinderen ook een bezoek kunnen brengen aan de echte volksvertegenwoordiging. Na het spel gaat de groep kijken in de echte raadzaal en wordt daar ontvangen door bijvoorbeeld de burgemeester, een wethouder of raadsleden.

Afgelopen maanden vonden de eerste pilots met het spel plaats, zowel in gemeenten als in Den Haag bij ProDemos. Zonder uitzondering zijn alle groepen enthousiast: "Grappig om te kunnen kiezen waar wij het gemeentehuis willen hebben!" Dat geldt ook voor de docenten: "Nooit gedacht dat de kinderen zo snel in een groepje een partij konden oprichten".

MEER INFORMATIE

Democracy bestaat uit een grote verrijdbare kast met daarin alle gebouwen. Het spel duurt ongeveer twee uur. Kijk voor meer informatie op: www.prodemos.nl/democracy.

Kinderkrant Groep 8 aan de macht

In het boek 'Groep 8 aan de macht' van Jacques Vriens laat Meester Mario zijn groep 8 een eigen klassenregering vormen. ProDemos heeft een Kinderkrant ontwikkeld die aansluit bij het boek van Jacques Vriens. Met behulp van deze Kinderkrant kan in de les op een leuke manier de politiek worden behandeld. Wat gebeurt er in de klas van meester Mario, en hoe werkt dat in de echte politiek?

Prijs en bestelgegevens

De Kinderkrant 'Groep 8 aan de macht' telt acht pagina's en is te bestellen als pakket van 35 exemplaren (inclusief docentenhandleiding). Een pakket kost € 43,-.

U kunt het pakket bestellen met de bon achterin deze nieuwsbrief of op www.prodemos.nl/onderwijskranten

Inhoud Krant

- Een interview met Jacques Vriens
- Hoe richt je een partij op?
- Hoe werkt de échte Tweede Kamer?
- Wat doet de regering?
- Wat is persvrijheid?
- Wat zijn belastingen?
- Kruiswoordpuzzel

OPEN HUIS VOOR BASISSCHOOLLEERKRACHTEN BIJ PRODEMOS

Jacques Vriens, mijn grote voorbeeld!

Op woensdag 31 oktober liepen er tientallen enthousiaste leerkrachten over het Binnenhof en door ons gebouw in Den Haag. Op het Open Huis van ProDemos voor leerkrachten uit het basisonderwijs was Jacques Vriens de grote publiekstrekker.

Jacques Vriens

De middag begon met de uitreiking van de eerste Kinderkrant 'Groep 8 aan de macht' aan Jacques Vriens. Hij schreef het gelijknamige boek en is lid van de Raad van Advies van ProDemos. Bij het zien van de auteur riep Jelle van Oosteroom van basisschool De Mare uit Alphen aan den Rijn (rechts op de foto hieronder) spontaan uit: "Jacques Vriens, mijn grote voorbeeld!"

Rondleidingen en workshops

Na de uitreiking van de Kinderkrant volgden rondleidingen door de gebouwen rond het Binnenhof. De leerkrachten woonden ook een workshop bij over democratie en burgerschap in de klas en hoe ProDemos daarbij kan helpen. Marie-Anne Koopman van de Herenwegschool uit Wassenaar was erg tevreden. "We komen zeker terug met de klas voor een rondleiding".

TIP: HET DEMOCRATIESPEL VAN JACQUES VRIENS

Jacques Vriens heeft de spelregels van het Democratie-spel dat hij jarenlang met zijn klas speelde speciaal voor ProDemos uitgeschreven. De beschrijving van het spel is te vinden op www.prodemos.nl/democratiespel

Lezing

Ook de afsluitende lezing van Jacques Vriens werd goed bezocht. Zijn verhaal over democratie in de klas en de rol van leerkrachten daarin was inspirerend en praktisch tegelijk. Zo legde hij uit wat zijn Democratiespel inhoudt en hoe deze in de klas kan worden ingezet.

Reacties

Uit de evaluatie van de aanwezigen bleek dat de middag aan de verwachtingen voldeed en naar meer smaakte. Peter Buis van Basisschool 't Joppe in Nieuw-Vennep: "Ik vond het erg leuk om het verhaal van Jacques Vriens te horen, hij heeft een interessante onderwijsvisie. Zijn boek Groep 8 aan de macht had ik wel eens gelezen, dus dat kwam allemaal weer terug!" ProDemos was niet onbekend voor Buis: "Ik ben hier al eens met mijn klas geweest voor een programma over het Binnenhof, dat vonden de kinderen erg leuk. En we hebben meegedaan aan de Kinderverkiezingen. Stiekem vind ik politiek zelf ook gewoon erg interessant!"

COLUMN: NECE-CONFERENTIE PARTICIPATION NOW! IN CÓRDOBA

Ontmoeting op het kruispunt van culturen

Op woensdag 21 november reisde ik in alle vroegte met vijf ProDemoscollega's af naar het Spaanse Córdoba voor de jaarlijkse NECE-conferentie (Networking European Citizenship Education). In Córdoba, van oudsher als Moorse stad een smeltkroes van culturen, werd de conferentie afgetrapt met als slogan 'Participation Now!'.

FOTO: LOLA ARAQUE

ProDemos is naast de BPB (Bundeszentrale für Politische Bildung) mede-organisator van de conferentie die dit jaar door de vele Noord-Afrikaanse bezoekers vooral in het teken stond van de gevolgen van de Arabische Lente voor deze democratieën in wording. In verschillende

lezingen en workshops werd kennis uitgewisseld over verschillende methodes die in Europa en Noord-Afrika gebruikt worden om actief burgerschap te bevorderen.

Tijdens de conferentie werd duidelijk dat ProDemos een voorbeeld is voor veel Oost-Europese landen. Zij komen graag een keer een kijkje in de keuken nemen in ons pand tegenover het Binnenhof, om onze educatieve programma's en participatieprojecten in actie te zien.

Het mooiste van het hele congres vond ik de vurige passie die de revolutionairen uit Noord-Afrika koesterden voor de democratie. Waar wij in West-Europa verwend en

gewend zijn aan een democratische rechtsstaat en dit soms een ietwat onverschillige houding kan veroorzaken, waren zij bevroegen over de veranderingen in hun land.

Zo was de initiator van de Egyptische website MorsiMeter (een website die controleert welke belofte de Egyptische president wel/niet nakomt) verguld met het feit dat het kantoor van Morsi hem belde om te melden dat een belofte op zijn website ten onrechte nog niet op 'volbracht' was gezet. Hij vond het daarnaast een goed teken dat hij nog geen enkele keer een bezoekje heeft gekregen van de Egyptische veiligheidsdiensten. Er gloort hoop voor de Arabische Lentelanden!

In oktober 2013 zal de NECE-conferentie voor het eerst in Nederland plaatsvinden bij ProDemos. Ik verheug me nu al op een succesvol NECE 2013 bij ons in Den Haag!

Tom Kunzler

Tom Kunzler is begeleider bij De Haagse Tribune, waar hij wekelijks groepen jongeren rondleidt en aan de hand van rollenspelen en quizzen op originele wijze inwijdt in politiek Den Haag.

Cursussen politiek bij de LOI

Er was eens... een Leidse onderwijsinstelling die mensen slimmer wilde maken. En een organisatie die mensen wilde informeren over de democratische rechtsstaat. In 2012 startten ProDemos en de LOI een samenwerking, die inmiddels vorm heeft gekregen in drie verschillende cursussen over politiek.

- een inleidende cursus over de Nederlandse politiek: deze ging in september van start
- een cursus Verdieping in de Nederlandse politiek: sinds eind november online
- een cursus over lokale politiek: komt rond februari/maart 2013 online. Met deze cursus kan iedereen die belangstelling heeft om actief te worden in de lokale politiek aan de slag. Een goed idee met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in 2014!

LOI leidse onderwijsinstellingen

Meer informatie over de cursussen is te vinden op www.loi.nl/nwss. Op deze website vindt u ook een gratis minicursus Politiek.

Democratie in Debat: ook in 2013

Het afgelopen jaar organiseerden ProDemos, het Montesquieu Instituut en Nieuwspoort gezamenlijk een reeks van 13 interessante debatten over belangrijke maatschappelijke thema's, zoals de positie van de rechter ten opzichte van het volk, de rol van de media in de politiek of de Europese crisis.

Sprekers waren o.a. Job Cohen, Ivo Opstelten, Dominique van der Heyde, Mei Li Vos, Thom de Graaf, Mat Herben, Wouke van Scherrenburg, Boele Staal, Arendo Jousstra, Ton Elias, Syp Wynia en vele anderen.

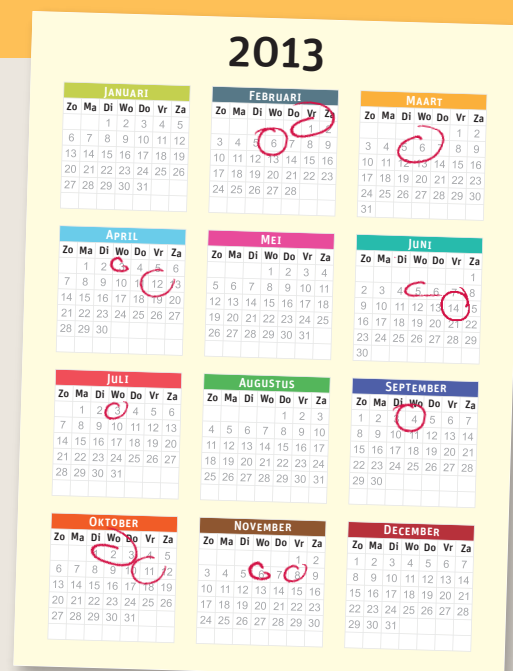
Laatste debat: religieuze minderheden

Het laatste debat vond plaats op 9 november en ging over de vraag of er nog ruimte is voor religieuze minderheden in onze democratie. Mogen verpleegsters weigeren hulp te verlenen bij abortus? Mogen trouwambtenaren weigeren homohuwelijken te voltrekken? Moet ritueel slachten verboden worden? En mag een christelijke school een lerares met hoofddoekje weigeren?

Over deze vragen gingen Jenny Goldschmidt (oud-voorzitter van de Commissie Gelijke Behandeling, tegenwoordig directeur van het mensenrechteninstituut aan de Universiteit van Utrecht), Paul van Meenen (Tweede Kamerlid D66) en Eimert van Middelkoop (oud-minister van Defensie en van Wonen, Wijken en Integratie) in debat met het publiek, onder leiding van Kars Veling en Roos Wouters.

Democratie in Debat in 2013

In 2013 gaan we verder met de reeks Democratie in Debat. De data zijn al bekend (afwisselend op woensdag en vrijdag, zie kalender), aan de invulling van de thema's wordt nog gewerkt.

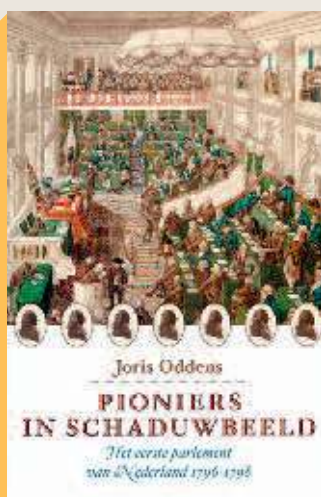

Kijk voor actuele informatie op:
www.democratieindebat.com

GESIGNALEERD

Bataven aan de macht

In 2013 gaan de festiviteiten ter viering van het tweehonderdjarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden van start. Aan de vooravond van dit jubileum zijn er drie belangwekkende boeken verschenen over een periode die voorafgaat aan het koninkrijk, zij het niet direct. Het gaat om de tijd van de Bataafse Republiek, die van 1795 tot 1806 heeft bestaan. Het is een episode uit de Nederlandse geschiedenis die in een aantal opzichten onderbelicht is gebleven.

De Bataafse Republiek is lange tijd met enig gedain beschouwd als een product van buitenlandse overheersing. De Republiek was immers een creatie van Franse revolutionairen, die in 1795 ons land binnenvielen, en anti-Oranjegezinde patriotten, die eerder naar Frankrijk waren gevlucht.

Om deze lacune in de geschiedschrijving op te vullen, is een aantal jaren geleden een onderzoeksproject opgezet onder de titel *The First Dutch Democracy: The Political World of the Batavian Republic, 1795–1801*. Hoewel de Republiek tot 1806 heeft bestaan, is 1801 als einddatum gekozen, omdat toen de oude elites langzaam maar zeker terugkeerden in het centrum van de politieke macht in Nederland. Het zou echter ook heel legitiem zijn geweest om het gehele tijdvak te bestuderen en te analyseren. Uit het onderzoek moeten drie dissertaties en een afsluitend overzichtswerk voortvloeien. Twee van deze – fraai vormgegeven – proefschriften zijn onlangs op de markt gebracht door de Nijmeegse uitgeverij Vantilt.

Het eerste parlement van Nederland

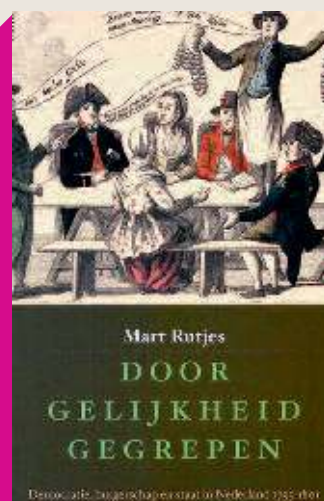
Joris Oddens gaat in zijn lijvige studie *Pioniers in schaduwbeeld* uitvoerig in op het eerste parlement van Nederland, dat van 1796 tot 1798 heeft bestaan. Hoewel deze Nationale Vergadering slechts door een zeer klein deel van de bevolking is gekozen, was er toch sprake van een bijzonder en baanbrekend fenomeen in de Nederlandse geschiedenis. De totstandkoming, de leden, de werking, de verhoudingen tussen de elkaar heftig bestrijdende groepen – deze aspecten komen allemaal uitvoerig aan de orde. Na een staatsgreep van radicale voorstanders van de eenheidsstaat (die lijnrecht tegenover de federalisten stonden) in januari 1798 nam de Nationale Vergadering de Staatsregeling van 1798 aan: de eerste grondwet van Nederland.

De kwesties die toen speelden

Het door Mart Rutjes geschreven boek *Door gelijkheid gegrepen* gaat vooral in op de fundamentele debatten die in deze tijd werden gevoerd: in vier hoofdstukken analyseert hij respectievelijk de polemiek over de eenheidsstaat, de invoering van de vertegenwoordigende democratie, de kwestie van het staatsburgerschap en de problemen van staatsmacht en machtscheiding in de Republiek.

Biografie van Rutger Jan Schimmelpenninck

Los van het onderzoeksproject verscheen onlangs ook *President van Nederland*, een biografie van Rutger Jan

Schimmelpenninck, die in de jaren 1805–1806 – op verzoek van de Franse keizer Napoleon – als staatshoofd fungeerde van de Bataafse Republiek. In 1806 werd hij zonder pardon aan de kant geschoven ten faveure van Lodewijk Napoleon, de broer van de keizer, die tot koning van Holland werd gebombardeerd. De auteur van de biografie, Edwina Hagen, richt haar aandacht vooral op de politieke cultuur en de sociaal-culturele conventies in de tijd van Schimmelpenninck. Hij was een van de leden van de Nationale Vergadering en vervolgens ambassadeur in Parijs en – korte tijd – in Londen. De politieke betekenis van zijn tijd als staatshoofd komt in het boek nauwelijks aan de orde.

Binnenkort zal ongetwijfeld een groot aantal publicaties over onderwerpen uit de geschiedenis van het Koninkrijk

der Nederlanden verschijnen. Voor het zover is, kunnen liefhebbers met meer dan gemiddelde belangstelling voor de ideeën, debatten, gebeurtenissen en personen uit de tijd van de Bataafse Republiek hun hart ophalen met deze drie boeken.

Harm Ramkema

Joris Oddens

Pioniers in schaduwbeeld. Het eerste parlement van Nederland 1796–1798

Uitgeverij Vantilt, Nijmegen 2012

556 pagina's, ISBN 978 94 6004 109 9, € 27,50

Mart Rutjes

Door gelijkheid gegrepen. Democratie, burgerschap en staat in Nederland 1795–1801

Uitgeverij Vantilt, Nijmegen 2012

272 pagina's, ISBN 978 94 6004 108 2, € 22,50

Edwina Hagen

President van Nederland. Rutger Jan Schimmelpenninck (1761–1825)

Uitgeverij Balans, Amsterdam 2012

357 pagina's, ISBN 978 94 600 3307 0, € 29,95

Nieuwe uitgaven van ProDemos

Politiek in Nederland

Basisinformatie over democratie en bestuur

ISBN 978 90 6473 466 3

95 pagina's, 13,5 x 21,5 cm, € 7,95

Deze volledig herziene uitgave geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste kenmerken van het Nederlandse politieke systeem. *Politiek in Nederland* behandelt niet alleen de landelijke politiek, maar gaat ook in op het provinciale en gemeentelijke bestuur.

Wat is het verschil tussen de Eerste en de Tweede Kamer? Welke taken en bevoegdheden heeft de provincie? Hoe komt het college van burgemeester en wethouders in een gemeente tot stand? *Politiek in Nederland* geeft antwoord op dit soort vragen.

Democratie aan de deur

Hoe kunt u invloed uitoefenen op het gemeentebestuur?

ISBN 978 90 6473 469 4

55 pagina's, 17 x 24 cm, € 7,95

Gemeentebesturen gaan over veel zaken die van direct belang zijn voor de inwoners. Waar bouwen we welk soort woningen en waar komen bedrijventerreinen? Hoe zorgen we dat verkeer veilig door de gemeente gaat en dat er voldoende parkeerplaatsen zijn? Hoe regelen we de zorg voor ouderen en gehandicapten?

Het is van het grootste belang dat inwoners het gemeentebestuur kritisch volgen. En dat ze weten wat ze kunnen doen als ze bepaalde plannen of beslissingen van hun gemeentebestuur willen veranderen. Dit boekje is een hulpmiddel voor individuele burgers en hun organisaties die invloed willen uitoefenen op het gemeentebestuur. Democratie in de gemeente begint bij u aan de deur.

Deze publicaties kunt u bestellen met de bon achterin deze nieuwsbrief of via www.prodemos.nl/publicaties.

Docentendag 2013

Op vrijdag 1 februari 2013 organiseert ProDemos samen met de Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer (NVLM) de jaarlijkse Docentendag Maatschappijleer. De Docentendag vindt plaats in de gebouwen van de Eerste en Tweede Kamer en bij ProDemos in Den Haag, met lezingen van o.a. Ernst Hirsch Ballin en Kustaw Bessems, talloze inspirerende workshops en een stadswandeling door Den Haag.

Avondprogramma

Wegens groot succes bieden we ook dit jaar weer een avondprogramma aan, voorafgaand aan de Docentendag,

FOTO: LIZZY KALISVAERT

met Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer en advocaat Geert-Jan Knoops.

Kijk voor meer informatie en aanmelden op www.prodemos.nl/docentendag.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4 x per jaar.

DIT NUMMER: Redactie: Willy van Wely • Basisvormgeving: kruit.nl • Lay-out: Puntspatie [bno] •

Druk: Euradius • ProDemos • Hofweg 1H • 2511 AA Den Haag • T (070) 750 46 46 • info@prodemos.nl •

ProDemos op internet: prodemos.nl • [www.twitter.com/ProDemos](https://twitter.com/ProDemos) • Facebook: ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat

Bon

Huis voor democratie en rechtsstaat ProDemos

Publicaties:

- ☐ Ik bestel ____ exemplaren van het politieke bordspel *Zeteldans – Race naar de Raad* à €19,95 per stuk. ProDemos, 2012 ISBN 978 90 6473 467 0
- ☐ Ik bestel ____ pakketten (van 35 exemplaren) van de *Kinderkrant Groep 8 aan de macht* à € 43,- per pakket. Een pakket bevat 35 exemplaren van de *Kinderkrant* en een docentenhandleiding.
- ☐ Ik bestel ____ exemplaren van de publicatie *Politiek in Nederland* à € 7,95 per stuk. ProDemos, ISBN 978 90 6473 466 3
- ☐ Ik bestel ____ exemplaren van de publicatie *Democratie aan de deur* à € 7,95 per stuk. ProDemos, ISBN 978 90 6473 469 4

Ik abonneer me graag op de:

- ☐ Papieren nieuwsbrief (4 x per jaar)
- ☐ Digitale nieuwsbrief: algemeen (10 x per jaar)
- ☐ Digitale nieuwsbrief: educatie (10 x per jaar)
- ☐ Onderwijskrant Actueel (gratis digitale lesbrieven met lestsips en werkvormen over de actualiteit)

E-mail

Naam

Adres

Postcode/Plaats

Stuur de bon in een open envelop naar:

ProDemos

Antwoordnummer 10455

1000 RA Amsterdam

Een postzegel is niet nodig!